

**Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy
warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie
poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe
PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych**

**Podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego
dokumentu**

Spis treści

1. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	2
1.1. Uzasadnienie wyboru przyjętego Programu w odniesieniu do rozwiązań alternatywnych	2
1.2. Ustalenia Prognozy oddziaływania na środowisko	3
1.3. Opinie organów	3
1.4. Uwagi i wnioski z procesu konsultacji i opiniowania	4
1.4.1. Opiniowanie przez Ministra Klimatu i Środowiska	4
1.4.2. Opiniowanie przez właściwych wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast oraz starostów	4
1.4.3. Konsultacje społeczne	5
1.5. Wyniki postępowania transgranicznego	5
1.6. Metody i częstotliwość monitorowania skutków realizacji Programu.....	6
2. Załączniki.....	7
2.1. Załącznik 1 – opiniowanie przez Ministra Klimatu i Środowiska	7
2.2. Załącznik 2 – opiniowanie przez starostów, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast..	14
2.3. Załącznik 3 – wnioski i uwagi organizacji, podmiotów gospodarczych i osób fizycznych w ramach konsultacji.....	36
Spis tabel.....	61

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹ (dalej: ustawa OOŚ) Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zobowiązany jest do sporządzenia podsumowania zawierającego uzasadnienie wyboru przyjętej aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych*, w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione poszczególne punkty ust. 3 przytoczonego artykułu.

1. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Proces strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określony jest w Dziale IV ustawy OOŚ.

1.1. Uzasadnienie wyboru przyjętego Programu w odniesieniu do rozwiązań alternatywnych

W wyniku analiz prowadzonych w toku przygotowania aktualizacji *Programu ochrony powietrza*, szczególnie modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń na terenie badanej strefy wskazano, że za przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu odpowiada emisja z sektora komunalno-bytowego. Dlatego w harmonogramie realizacji jako działania naprawcze wskazano ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego poprzez zmianę nieefektywnych, indywidualnych systemów grzewczych na niskoemisyjne. Wskazano również na konieczność prowadzenia działań edukacyjnych.

Odrzucone rozwiązanie alternatywne

Na etapie opracowywania projektu aktualizacji *Programu ochrony powietrza*, jako działania naprawczego nie zaproponowano wprowadzenia **zakazu stosowania paliw stałych do celów grzewczych w indywidualnych systemach grzewczych**. Zgodnie z art. 96 ustawy POŚ wprowadzenie zakazów lub ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw oraz określenie rodzajów lub jakości paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane na danym obszarze, stanowi wyłączną kompetencję sejmiku województwa. Ponadto w wyniku analizy społeczno-ekonomicznej oraz mając na uwadze, że obecnie nie ma powszechnej gotowości społeczeństwa do zaakceptowania tego typu ograniczeń, nie zaproponowano wprowadzenia tzw. uchwały antysmogowej określającej powyższy zakaz. W wielu gminach brak jest również możliwości technicznych do zmiany sposobu ogrzewania, gdyż nie jest dostępna sieć ciepłownicza lub sieć gazowa. Ewentualne podjęcie tak radykalnych środków powinno zostać poprzedzone rozbudową infrastruktury (sieci ciepłowniczych i gazowej) oraz szerokimi konsultacjami społecznymi.

Prowadzone w trakcie przygotowania aktualizacji *Programu* analizy wskazują, że wystarczające do osiągnięcia redukcji stężeń benzo(a)pirenu do poziomu docelowego jest zastosowanie działań polegających na zastępowaniu wysokoemisyjnych kotłów na paliwa stałe nowoczesnymi kotłami spełniającymi wymagania ekoprojektu. Porównanie wielkości emisji z nieefektywnego,

¹ Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 z późn. zm.

pozaklasowego kotta na węgiel z kotłem spełniającym wymagania ekoprojektu wskazuje, że taka zamiana prowadzi do redukcji emisji benzo(a)pirenu do powietrza na poziomie ok. 95%.

Odrzucono również możliwość **wprowadzania stref ograniczonej emisji komunikacyjnej**, ponieważ przynosi największy efekt ze względu na redukcję zanieczyszczenia powietrza tlenkami azotu, natomiast na terenie strefy warmińsko-mazurskiej notowane są jedynie przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Odpowiedzialność sektora transportu drogowego za przekroczenia tego poziomu jest pomijalna.

1.2. Ustalenia Prognozy oddziaływania na środowisko

Przygotowany przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego projekt aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych*, zgodnie z art. 46 ustawy OoŚ wymagał przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której elementem jest prognoza oddziaływania na środowisko.

Szczegółowy zakres prognozy określa art. 51 i 52 ustawy OoŚ. Ponadto na podstawie art. 53 ww. ustawy Zarząd Województwa uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z:

- 1) Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Olsztynie (pismo z dnia 1 lipca 2022 r. znak: WOOŚ.411.70.2022.MP),
- 2) Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo z dnia 30 czerwca 2022 r. znak: ZNS.9022.3.55.2022.Z).

Z uwagi na fakt, że wskazane w aktualizacji *Programu ochrony powietrza* działania do realizacji mają służyć poprawie stanu jakości powietrza, w Prognozie oddziaływania na środowisko nie wskazano dodatkowych rekomendacji.

Zgodnie z zapisami art. 54 ustawy OoŚ organ opracowujący dokument poddaje go wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy oraz zapewnia udział społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

1.3. Opinie organów

Organ opracowujący dokument aktualizacji *Programu* wystąpił do właściwych organów pismem z dnia 22 marca 2023 roku, znak: OŚ-PE.7011.26.2022 do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z prośbą o wydanie opinii w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W odpowiedzi Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie (pismem z dnia 19 kwietnia 2023 roku, znak: WOOŚ.410.34.2023.AW) wyraził opinie pozytywną. Podobnie Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem znak ZNS.9022.2.19.2023.Z z dnia 24 kwietnia 2023 r. zaopiniował bez zastrzeżeń projekt aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

1.4. Uwagi i wnioski z procesu konsultacji i opiniowania

1.4.1. Opiniowanie przez Ministra Klimatu i Środowiska

Zgodnie z art. 91 ust. 2c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*² (dalej: ustawa POŚ) zarząd województwa ma obowiązek przedstawić ministrowi właściwemu do spraw klimatu projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza do zaopiniowania. W związku z powyższym, pismem znak: OŚ-PE.7011.26.2022 z dnia 22 marca 2023 r. projekt uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ wraz z planem działań krótkoterminowych*, został przekazany Ministrowi Klimatu i Środowiska celem zaopiniowania. Minister opiniuje program pod względem zgodności z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych³ i zobowiązany jest do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu. Wniesione przez Ministra (ogólne i szczegółowe) uwagi zostały wnikliwie przeanalizowane i wskazano sposób ich rozpatrzenia. Informację o tym zamieszczono w załączniku nr 1 (Tabela 1 i Tabela 2).

1.4.2. Opiniowanie przez właściwych wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast oraz starostów

Zgodnie z art. 91 ust. 1 i ust. 5 ustawy POŚ zarząd województwa ma obowiązek przedstawić do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza. W związku z powyższym, pismem znak: OŚ-PE.7011.26.2022 z dnia 22 marca 2023 roku projekt uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ wraz z planem działań krótkoterminowych*, został przekazany właściwym organom celem zaopiniowania. Wspomniane organy, w myśl art. 91 ust. 2 i 2a ww. ustawy POŚ, są zobowiązane do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu. Niewydanie opinii w tym terminie oznacza akceptację projektu uchwały.

Proces konsultacji i opiniowania projektu aktualizacji Programu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przebiegał równolegle. Opiniowanie przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i starostów trwało od 22 marca do 21 kwietnia 2023 roku. W ustawowym terminie wpłynęło 8 pism (1 od starosty, 7 od wójtów i burmistrzów), w tym jedna opinia negatywna Burmistrza Bisztyńska. Po terminie wpłynęło 1 pismo Burmistrza Giżycka. W pismach wójtowie, burmistrzowie i starosta nie wskazywali jednoznacznie opinii, a jedynie wniosli uwagi i wnioski do przedmiotowej aktualizacji *Programu*. Pozostałe 106 gmin i 18 starostw powiatów nie skorzystało z możliwości wyrażenia w ustawowym terminie swojej opinii. Zgodnie z art. 91 ust. 2a ustawy POŚ, oznacza to, że przedmiotowy *Program* został zaopiniowany pozytywnie przez 113 gmin i pozytywnie przez 19 powiatów, negatywnie przez jedną gminę.

Zbiorcze zestawienie uwag i wniosków, wniesionych do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie przedmiotowego *Programu* w ramach procesu opiniowania przez właściwe organy, wraz z informacją, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione, przedstawiono w załączniku nr 2 (Tabela 3 i Tabela 4).

² Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.

³ Dz. U. z 2019 r., poz. 1159

1.4.3. Konsultacje społeczne

Projekt aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej* jest dokumentem, który podlega procedurze konsultacji społecznych zgodnie z art. 91 ust. 9 ustawy POŚ oraz art. 39 ustawy OOŚ. Zarząd województwa zapewnia udział społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest opracowanie programu ochrony powietrza m.in. poprzez podanie do publicznej wiadomości informacji o przystąpieniu do opracowywania projektu dokumentu i o jego przedmiocie, możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu, możliwości składania uwag i wniosków, sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie co najmniej 21 - dniowy termin ich składania.

Konsultacje społeczne trwały od 22 marca do 21 kwietnia 2023 r. włącznie.

W dniu 22 marca 2023 r. podano do publicznej wiadomości informację o rozpoczęciu procesu konsultacji projektu aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych*.

Zgodnie z przepisami działu III rozdział 1 i 3 ustawy OOŚ informacja o konsultacjach społecznych ukazała się:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 22 marca 2023 roku,
- w sposób zwyczajowo przyjęty – w siedzibie organu na tablicy ogłoszeń,
- w prasie o zasięgu regionalnym – w Gazecie Olsztyńskiej, wydanie z dnia 22 marca 2023 roku.

Uwagi można było wnosić:

- w formie pisemnej na adres Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego ul. Głowackiego 17, 10-447 Olsztyn;
- ustnie do protokołu w pokoju 316 w siedzibie Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, ul. Głowackiego 17 w godzinach pracy urzędu;
- za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym na adres: dos@warmia.mazury.pl.

W wyznaczonym terminie, swoje uwagi i wnioski zgłosiły następujące podmioty:

- stowarzyszenia – Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kominki i Piece,
- podmioty gospodarcze,
- osoby fizyczne.

W toku konsultacji społecznych nie wniesiono żadnych uwag do Prognozy, a jedynie do *Programu*. Informacje w sprawie sposobu uwzględnienia zgłoszonych uwag i wniosków przedstawiono w załączniku nr 3 (Tabela 5).

1.5. Wyniki postępowania transgranicznego

Przewidziane w ramach aktualizacji *Programu ochrony powietrza* działania będą mieć przede wszystkim pozytywny wpływ na jakość środowiska na terenie strefy warmińsko-mazurskiej. Zasięg oddziaływania działań inwestycyjnych zawartych w *Programie*, będzie ograniczony do terenu województwa i nie będzie oddziaływać na kraje sąsiadujące (Litwę i Rosję). Wobec

powyższego, w Prognozie nie stwierdzono konieczności poddania projektu *Programu* procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.6. Metody i częstotliwość monitorowania skutków realizacji Programu

Zgodnie z art. 91 ust. 9f ustawy POŚ Zarząd województwa monitoruje realizację przez podmioty i organy wskazane w programie ochrony powietrza oraz w planie działań krótkoterminowych działań naprawczych realizowanych na szczeblu gminnym i powiatowym. Sposób monitorowania realizacji aktualizacji *Programu ochrony powietrza* precyzuje art. 94 ust. 2a i 2c ustawy POŚ oraz rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza⁴.

⁴ Dz. U. z 2023 r., poz. 350

2. ZAŁĄCZNIKI

2.1. Załącznik 1 – opiniowanie przez Ministra Klimatu i Środowiska

Tabela 1. Uwagi ogólne wniesione na etapie opiniowania przez Ministra Klimatu i Środowiska do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Uwagi MKiŚ	Stanowisko Urzędu
1	Str. 8, rozdział 1.1.2	Na str. 8, w rozdziale 1.1.2. Podstawy prawne, wykaz dyrektyw należy uzupełnić o dyrektywę 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu	Uwzględniono.
2	Str. 9-10, rozdział 1.1.2	Na str. 9-10, w rozdziale 1.1.2. Podstawy prawne, wykaz innych dokumentów należy uzupełnić o dokument strategiczny pn. „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)”.	Uwzględniono.
3	Str. 40, rozdział ...	Na str. 40 w ostatnim akapicie, przedstawione założenie w zdaniu: „Założono również, że wzrośnie wykorzystanie gazu ziemnego w gminach, gdzie jest on dostępny.” nie jest poparte analizą dostępności sieci gazowej na rozpatrywanym obszarze i analizą możliwości wzrostu wykorzystania gazu na potrzeby ogrzewania. Podobnie w przypadku sieci ciepłowniczej. Założono wzrost wykorzystania sieci ciepłowniczej bez analizy możliwości jej rozwoju. Jeżeli tego typu analizy doprowadziłyby do wniosku, że na badanym obszarze możliwości szerszego wykorzystania sieci gazowej czy ciepłowniczej są niewielkie, to należałoby wskazać konkretne działania umożliwiające rozwiązanie tego problemu. Bez przeprowadzenia analiz w tym zakresie, założona powyżej teza nie ma podstaw. Podobna sytuacja ma miejsce w rozdziale 1.8.1.1. Katalog dobrych praktyk (str. 49), gdzie podkreśla się zasadność rozbudowy sieci gazowej oraz ciepłowniczej, nie analizując jednak możliwości jej rozwoju i nie wskazując sposobu na osiągnięcie tego celu.	Wyjaśnienie. Założenie oparte jest na analizie dotychczasowego trendu wymian źródeł ciepła w województwie w programie Czyste Powietrze na kotły gazowe i nie zakłada żadnych dodatkowych działań związanych z wymianą źródeł ciepła na kotły gazowe lub dodatkową rozbudową, które wymagałyby głębszej analizy dostępności sieci gazowej lub gazu. Wskazywana w uwadze szczegółowa analiza dostępności sieci gazowej i ciepłowniczej na obszarze każdej gminy i możliwości wzrostu wykorzystania gazu i sieci ciepłowniczej na potrzeby ogrzewania, musiałaby stanowić dodatkowe opracowanie. Zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne gminy zobowiązane są do planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy. W związku z powyższym wójt, burmistrz, prezydent miasta opracowuje projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (art. 19) lub w przypadku, gdy plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji ww. założeń, wójt, burmistrz, prezydent miasta opracowuje projekt planu

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Uwagi MKiŚ	Stanowisko Urzędu
			<p>zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, dla obszaru gminy lub jej części (art. 20).</p> <p>Projekt planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, powinien zawierać m.in. analizę możliwości rozbudowy sieci ciepłowniczej i gazowej oraz propozycje w zakresie rozwoju i modernizacji poszczególnych systemów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, wraz z uzasadnieniem ekonomicznym. Rolą ww. dokumentów strategicznych jest uzasadnienie techniczne i ekonomiczne ewentualnej rozbudowy sieci ciepłowniczej lub gazowej. Założenia do planu powinny być racjonalne, a także uwzględniać potrzeby mieszkańców danej gminy. Każda gmina ma inne możliwości techniczne i ekonomiczne, od których uzależniona jest możliwość realizacji tego typu inwestycji strategicznych.</p> <p>W celu uściślenia założenie proponuje się przeformułować zdanie na następujące:</p> <p>„Przeprowadzono również na podstawie danych GUS za lata 2019-2021 analizę trendów w zakresie rozbudowy sieci ciepłowniczej oraz gazowej na terenie poszczególnych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego. Elementem badania było również porównanie sprzedaży energii cieplnej do budynków mieszkalnych oraz zużycia gazu na potrzeby ogrzewania mieszkań. Wszystkie wspomniane parametry wykazują tendencję wzrostową od kilku do kilkunastu % we wspomnianym okresie trzyletnim. Pozwoliło to na przyjęcie założenia, że wykorzystanie gazu ziemnego oraz ciepła sieciowego w gminach, gdzie media te są dostępne, będzie się zmieniać zgodnie z trendem z ostatnich 3 lat.”</p>
4	Str. 46, rozdział 1.8.1	<p>Na str. 46, w rozdziale 1.8.1 Ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego wskazano szereg działań mających na celu skuteczne ograniczenie emisji z sektora bytowo-komunalnego na terenie strefy warmińsko-mazurskiej. Natomiast harmonogram realizacji działań naprawczych w strefie warmińsko-mazurskiej, o którym mowa w rozdziale 1.8.4, obejmuje wyłącznie dwa główne działania naprawcze polegające na ograniczeniu emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach strefy warmińsko-mazurskiej (WmsWmZSO), a także edukację ekologiczną (WmsWmEdEk). Zasadnym zatem byłoby rozszerzenie harmonogramu realizacji działań naprawczych o wskazane pozostałe działania w tym rozdziale.</p>	<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Rozdział 1.8.1 ma na celu zaprezentowanie katalogu działań, które mogą zostać podjęte do osiągnięcia poprawy jakości powietrza. Ma on charakter wskazania dobrych praktyk, których realizacja wynikać będzie z indywidualnych potrzeb poszczególnych gmin.</p> <p>Natomiast w harmonogramie uwzględniono działania, które są niezbędne do osiągnięcia poziomu docelowego B(a)P w czasie obowiązywania aktualizowanego Programu.</p>

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Uwagi MKiŚ	Stanowisko Urzędu
5	Str. 53, rozdział 1.8.3	Na str. 53, dodatkowo proponuje się dodanie lit. k) w brzmieniu: „likwidacja kominków opalanych drewnem niebędących jedynym źródłem ciepła”. W przypadku przyjęcia tej uwagi, zasadnym byłoby rozszerzenie zakresu działania naprawczego WmsWmZSO w Harmonogramie realizacji działań naprawczych w strefie warmińsko-mazurskiej. Przepis taki byłby zgodny z projektowaną uchwałą antysmogową dla województwa warmińsko-mazurskiego.	Nie uwzględniono. Kwestia jakichkolwiek ograniczeń dotyczących kominków budzi duży opór wśród mieszkańców województwa, na co wskazują również konsultacje społeczne. Ewentualne wprowadzenie takich ograniczeń w zakresie urządzeń grzewczych jest domeną uchwały sejmiku województwa wydawanej na podstawie art. 96 ustawy POŚ i powinno być poprzedzone szczegółową analizą kosztów i korzyści oraz szerokimi konsultacjami społecznymi. Należy podkreślić, że działanie to nie jest niezbędne do osiągnięcia poziomu docelowego B(a)P . Dlatego nie zostało uwzględnione w harmonogramie. Natomiast wprowadzono ograniczenie użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła podczas występowania epizodów wysokich stężeń pyłu PM10.
6	Str. 55, rozdział 1.8.3	Na str. 55, ostatecznie zdanie: „Jednocześnie można informować, że spalanie pozostałości roślinnych poza instalacjami i urządzeniami dopuszczone jest (zgodnie z art. 31 ust. 7 ww. ustawy) tylko w przypadkach, gdy nie są objęte obowiązkiem selektywnej zbiórki.” Wymaga szerszego komentarza i pełnej interpretacji znaczenia tego przepisu (np. które pozostałości roślinne są objęte obowiązkiem selektywnej zbiórki).	Uwzględniono. W odwołaniu zostanie dodane wyjaśnienie: „Zgodnie z przepisami ustawy o odpadach każda gmina określa, które pozostałości roślinne (bioodpady) są objęte selektywną zbiórką w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy”
7	Str. 75, rozdział 1.9.2	Na str. 75, zdanie: „Do obliczeń wykorzystano wskaźniki wskazane przez KOBIZE jako zastosowane do inwentaryzacji emisji na cele rocznych ocen jakości powietrza, zamieszczone w „Wytycznych do przeprowadzenia inwentaryzacji emisji na potrzeby programów ochrony powietrza” wymaga wyjaśnienia, że w przytoczonych Wytycznych zamieszczone zostały szczegółowe wskaźniki emisji dla źródeł spalania paliw małej mocy, zależne od paliwa i rodzaju źródła, które jednak obecnie nie są wykorzystywane przez KOBiZE na potrzeby modelowania wspierającego roczną ocenę jakości powietrza. Ze względu na brak krajowej, szczegółowej inwentaryzacji źródeł grzewczych stosowanych w gospodarstwach domowych, KOBiZE stosuje wskaźniki zagregowane (jeden wskaźnik dla danego paliwa). Dlatego też proponuje się przeformułowanie zdania na: „Do obliczeń wykorzystano wskaźniki zamieszczone w „Wytycznych do przeprowadzenia inwentaryzacji emisji na potrzeby programów ochrony powietrza”.	Uwzględniono.
8	Str. 82, rozdział 1.11	Na str. 82, w rozdziale 1.11 Działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenia, proponuje się rozszerzenie katalogu środków służących ochronie wrażliwych grup ludności o działanie: „wzmocnienie kontroli zakazu spalania odpadów komunalnych przez Straż Miejską/gminną lub upoważnionych pracowników gmin w okresie grzewczym”.	Uwzględniono.
9	Str. 88, rozdział 2.3	Na str. 88, w rozdziale 2.3 Tryb wdrażania i ogłaszania działań krótkoterminowych, drugi akapit nie powinien ograniczać się wyłącznie do sytuacji wystąpienia przekroczenia poziomu	Uwzględniono.

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Uwagi MKiŚ	Stanowisko Urzędu
		dopuszczalnego PM10, ale powinien obejmować też sytuacje ryzyka przekroczenia oraz przekroczeń poziomów informowania oraz alarmowego.	

Tabela 2. Uwagi szczegółowe wniesione na etapie opiniowania przez Ministra Klimatu i Środowiska do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Jest w dokumencie	Powinno być	Stanowisko Urzędu
10	14	W rozdziale 1.3.3 sposób zaokrąglenia wyników pomiarów jakości powietrza może wskazywać, że w Ostródzie w 2019 r. oraz w Gołdapi w 2020 r. oraz w 2021 r. stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego, co jest niezgodne z informacjami zawartymi w ocenach jakości powietrza za 2019, 2020 i 2021 rok.	Wyniki benzo(a)pirenu powinny być uśrednione do całych wartości.	Nie uwzględniono. Do porównania określonych parametrów z wartościami kryterialnymi w rocznych ocenach jakości powietrza przyjmuje się taką samą dokładność parametru (liczbę miejsc po przecinku) z jaką zapisano odpowiednią wartość normatywną (poziom dopuszczalny, docelowy lub celu długoterminowego) w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Jednakże na potrzeby ilustracji przebiegów parametrów statystycznych stężeń zanieczyszczeń na stanowiskach pomiarowych prezentowanych na wykresach zastosowano dane zaokrąglone do dziesiątych części ng/m ³ , aby możliwe było pokazanie trendów zmian zanieczyszczenia powietrza na terenie strefy warmińsko-mazurskiej.
11	16	W rozdziale 1.3.4.2. Metody stosowane przy ocenie poziomów substancji w powietrzu wskazano wykorzystanie modelowania matematycznego do oceny stanu jakości powietrza i wskazania obszarów przekroczeń za 2021 rok dla substancji, dla których przeprowadzana jest aktualizacja Programu Ochrony Powietrza.	W ocenie jakości powietrza za 2021 rok dla rozkładu stężeń benzo(a)pirenu oraz wskazania obszarów przekroczeń wykorzystano metodę obiektywnego szacowania na podstawie modelowania matematycznego wykonanego przez IQS-PIB.	Uwzględniono.
12	24	Tabela 9. Szacunkowa wielkość emisji zanieczyszczeń objętych Programem w 2021 roku z pasa 30 km wokół strefy	Do uzupełnienia.	Uwzględniono.

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Jest w dokumencie	Powinno być	Stanowisko Urzędu
		<p>warmińsko-mazurskiej - nie podano informacji na jakiej podstawie, albo przy jakich założeniach oszacowano emisję B(a)P z Litwy i Rosji, brak danych dla PM10.</p>		<p>Emisja B(a)P oraz PM10 z pasa 30 km z obszaru Litwy Rosji oszacowano na podstawie danych EMEP: PM10 https://www.ceip.at/the-emep-grid/gridded-emissions/pm10 B(a)P https://www.ceip.at/the-emep-grid/gridded-emissions/bap Wartość dla PM10 zostaną dodane w tabeli. Źródło danych zostanie wskazane.</p>
13	32, 34	<p>W rozdziale 1.5.2, na rysunku 5 dla czterech przedstawionych obszarów przekroczeń suma tła regionalnego oraz lokalnego przyrostu stężeń jest poniżej wartości 1,5 ng/m³, co powinno sugerować na brak przekroczenia przy odpowiednim zaokrągłaniu wyników. Identyczna sytuacja dotyczy rysunku nr 6 opracowania w odniesieniu do stacji w Gotdapi.</p>	<p>Konieczność weryfikacji przyjętych wartości.</p>	<p>Wyjaśnienie. Analiza zawarta w rozdziale 1.5.2 ma na celu zidentyfikowanie źródeł emisji, które w największym stopniu przyczyniają się do wysokich poziomów stężeń badanych zanieczyszczeń, a nie identyfikować obszary występowania przekroczeń. Ponieważ analizę przeprowadza się przy użyciu modelu matematycznego rozprzestrzeniania zanieczyszczeń, wyniki będą się różnić od wyników uzyskanych za pomocą pomiarów lub wynikających z zastosowania innego modelu w rocznej ocenie jakości powietrza, co wynika z istoty modeli matematycznych (dozwolona różnica między wynikami pomiarów a wynikami modelowania została wyjaśniona niżej). Uwzględniając cel analizy i uzyskanie przez model odpowiedniego poziomu dokładności, nie jest istotne, że określone na wykresach wartości sumaryczne dla obszarów przekroczeń mogą być nieco niższe niż poziom docelowy. Istotne jest, aby za pomocą analizy uzyskać odpowiedź, które rodzaje emisji należy zredukować w pierwszej kolejności, w celu uzyskania jak najszybciej i jak najefektywniej obniżenia poziomu stężeń w powietrzu. W zakresie uwagi do rysunku 6 – dla stacji w Gotdapi nie odnotowano przekroczeń w 2021 roku.</p> <p>Wyniki modelowania przybliżają rzeczywistość i charakteryzują się określoną niepewnością (wymogi dotyczące jakości modelowania wskazane są w</p>

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Jest w dokumencie	Powinno być	Stanowisko Urzędu
				Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu oraz w Dyrektywie Cafe). Przeprowadzone w ramach przygotowania aktualizacji Programu modelowanie dyspersji zanieczyszczeń w powietrzu zostało zweryfikowane i osiąga znacznie lepszą dokładność niż wymagane minimum (Załącznik 5.1).
14	42-45	Rozdział 1.7 przedstawia scenariusze zmian emisji do roku 2026 – scenariusz bazowy i scenariusz redukcji emisji. Zakładane zmiany emisji benzo(a)pirenu z sektora przemysłu i energetyki są niewielkie i mało znaczące w ogólnym bilansie, główne zmiany dotyczą sektora komunalno-bytowego. W scenariuszu bazowym, zmniejszenie emisji w stosunku do roku bazowego tj. 2021 r. zostało oszacowane na poziomie 5%, jako dalece niewystarczającym do osiągnięcia poziomu docelowego. Dlatego opracowany został scenariusz działań dodatkowych, zwany dalej scenariuszem redukcji. Zmiany emisji i wartości finalne dla poszczególnych gmin zestawiono w tabeli 21. Nie wyjaśniono jednak dokładnie, w jaki sposób otrzymano przedstawione tam liczby. W większości przypadków, nie są to znaczące zmiany, choć w przypadku miast założone zmiany wskazują na ograniczenie emisji o połowę. Nie przedstawiono także wyjaśnień, dlaczego tylko w przypadku niektórych gmin została wyznaczona redukcja emisji B(a)P w roku prognozy 2026, wg scenariusza redukcji (przedostatnia kolumna tabeli).	Konieczność wyjaśnienia przyjętej metodologii założonych redukcji oraz uzasadnienia, dlaczego nie wskazano redukcji emisji dla wszystkich gmin.	Uwzględniono. Dodano doszczegółowienie opisu metodyki: „Wymagany poziom redukcji emisji benzo(a)pirenu ze źródeł sektora komunalno-bytowego na terenie analizowanej strefy i poszczególnych gmin wyznaczono na podstawie modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń w powietrzu. Metodą kolejnych przybliżeń (obniżenie emisji rocznej) wyznaczono taką wielkość emisji, która nie będzie powodować występowania przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu na terenie analizowanej strefy. <i>Metoda kolejnych przybliżeń oparta jest na modelu emisyjnym i modelu imisyjnym z uwzględnieniem wpływu zanieczyszczeń z poszczególnych gmin i regionu na siebie nawzajem, który jest budowany na postawie modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń modelem Calpuff dla roku bazowego.</i> ” „Redukcje zanieczyszczeń określono w gminach, na terenie których Roczna ocena jakości powietrza za rok 2021 wykazała występowanie przekroczeń poziomu docelowego B(a)P.”
15	94	W rozdziale 2.5 wskazano na znikomy wpływ działań krótkoterminowych na poziom docelowy benzo(a)pirenu. Należy podkreślić, że silna korelacja wyników pomiarów pyłu PM10 i benzo(a)pirenu szczególnie w okresie najwyższych stężeń pyłu PM10, tj. w przypadku przekroczenia poziomu informowania lub alarmowego,	Nie należy wykluczać działań krótkoterminowych w osiąganiu celu długoterminowego, jakim jest brak przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10.	Uwzględniono. W celu doprecyzowania zapisów, rozdziale 2.5 preredagowano zapis: „Celem wdrożenia działań krótkoterminowych jest zmniejszenie ryzyka wystąpienia przekroczeń oraz ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń poziomów dopuszczalnych, docelowych,

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Jest w dokumencie	Powinno być	Stanowisko Urzędu
		może mieć znaczący wpływ na notowaną średnią roczną benzo(a)pirenu.		<p>informowania i alarmowych substancji w powietrzu. Jednocześnie należy uwzględnić charakter informacyjno-ostrzegawczy Planu działań krótkoterminowych w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania substancji w powietrzu na zdrowie i życie mieszkańców strefy warmińsko-mazurskiej. Ograniczeniem realizacji Planu działań krótkoterminowych w przypadku benzo(a)pirenu jest okres, dla którego uśrednia się wyniki pomiarów. Poziom docelowy B(a)P o okresie uśredniania dla roku kalendarzowego, wyraża wartość długoterminową ze względu na to, iż długoterminowe oddziaływanie tego zanieczyszczenia na organizm człowieka jest szkodliwe. W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu nie określono poziomu normatywnego dla oddziaływania krótkoterminowego (godzinnego, średniego dobowego) B(a)P, wobec tego działania zapisane w Planie działań krótkoterminowych ze względu na ryzyko przekroczenia lub na przekroczenie poziomu docelowego stężenia średniego rocznego B(a)P, mają jedynie charakter informacyjny. W przypadku B(a)P głównie działania długoterminowe (zmiana sposobu ogrzewania, edukacja ekologiczna) mogą przynieść skutek w postaci ograniczenia wysokości stężeń B(a)P w powietrzu. Mając na uwadze fakt, że zawartość benzo(a)pirenu w powietrzu zależna jest w największym stopniu od skuteczności działania indywidualnych systemów grzewczych, szczególne znaczenie mają kontrole tych instalacji w okresie grzewczym, przy jednoczesnym uwzględnieniu prowadzenia kontroli w zakresie zakazu spalania odpadów w urządzeniach nie przeznaczonych do tego celu.</p> <p>Podkreślić należy, że wdrożenie działań krótkoterminowych w ramach PDK w przypadku ogłoszenia alarmu z powodu ryzyka przekroczenia lub przekroczenia standardów dla pyłu PM10, może w</p>

L.p.	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział)	Jest w dokumencie	Powinno być	Stanowisko Urzędu
				pośredni sposób wpływać na redukcję emisji benzo(a)pirenu, jednak brak wskazanej normy dobowej dla B(a)P jako punktu odniesienia nie pozwala na dokładną ocenę skuteczności wdrażania tych działań.”

2.2. Załącznik 2 – opiniowanie przez starostów, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast

Tabela 3. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia wniosków i uwag wniesionych na etapie opiniowania przez starostów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego mazurskiego do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej

L.p.	Podmiot składający uwagę	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
1	Starosta Olsztyński	Strona – 56 Rozdział 1. Podrozdział 1.8. Punkt 1.8.3.	Koszt przeprowadzenia jednej kampanii edukacyjnej w gminie oszacowano na ok. 30 tys. zł. Akcje powinny obejmować jak największą liczbę osób w całej gminie/powiecie/województwie. W ramach tego działania przewidziano w latach 2023-2026 coroczne przeprowadzanie dwóch kampanii edukacyjnych dot. czystości powietrza w każdej gminie i powiecie. Odpowiedzialnymi za realizację są organy gminne i powiatowe	W jaki sposób ustalono szacunkowe koszty pojedynczej kampanii edukacyjnej? Czy zapis dotyczący wysokości kosztów jest dla jednostek gminy i powiatu wiążący? Jakie będą konsekwencje przeznaczania na edukację ekologiczną mniejszych kosztów niż wskazane 60 tysięcy złotych na rok?	Wskaźnikiem monitorowania postępu dla zadań związanych z edukacją ekologiczną są liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych i liczba osób objętych tymi działaniami. Zawarta w treści programu szacunkowa wysokość kosztów na te cele, bez wyjaśnienia w tym zakresie budzi wątpliwość, czy przeznaczając niższe kwoty na te działania jednostka wywiązuje się z nałożonych obowiązków. Jednostki samorządu mają ograniczony budżet na wydatki w zakresie ochrony środowiska i realizują więcej zadań własnych, nie tylko w celu ochrony powietrza.	Wyjaśnienie. Szacunkowe koszty (ok. 30 tys. zł za akcję edukacyjną) określono na podstawie badania rynku oraz własnych doświadczeń wykonawcy Programu (np. przygotowanie festynu powiązanego z edukacją w zakresie jakości powietrza). Wskazane koszty nie są obligatoryjne, a akcje edukacyjne można

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
		Strona 69 Rozdział 1. Podrozdział 1.8. Punkt 1.8.4.	Tabela 28 Zestawienie szacunkowych kosztów realizacji edukacji ekologicznej wskazanych w harmonogramie w poszczególnych powiatach strefy warmińsko-mazurskiej w latach 2023-2026	Jw.	Jw.	przeprowadzić we własnym zakresie angażując mniejsze środki. Jedynym wskaźnikiem monitorowania postępu jest liczba przeprowadzonych wydarzeń edukacyjnych.

Tabela 4. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia wniosków i uwag wniesionych na etapie opiniowania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów województwa warmińsko-mazurskiego do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
1	Burmistrz Bisztynka			Jak wskazano w projekcie programu, obszary przekroczeń na terenie strefy warmińsko-mazurskiej zostały wyznaczone przez GIOŚ w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2021. Z kolei przewidywane poziomy zanieczyszczeń w powietrzu w roku prognozy zostały określone na podstawie modelowania matematycznego rozprzestrzeniania zanieczyszczeń, przy uwzględnieniu zmian emisji. Metody obiektywnego szacowania wykonano w oparciu m. in. o analizę informacji o emisji zanieczyszczeń i jej źródłach, sposobie zagospodarowania terenu, warunkach topograficznych i klimatycznych rozważanych obszarów. Dodatkowo, z uwagi na dokładność przeprowadzonego modelowania przyjęto, że wymagana wielkość efektu rzeczowego		Wyjaśnienie. Program ochrony powietrza opracowano zgodnie z obowiązującymi wymaganiami prawnymi (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, Dz. U. z 2019 r., poz. 1159). Do realizacji działania naprawczego polegającego

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>określona została z dokładnością +/-14%, czyli uzyskanie efektu na poziomie minimum 86% wymaganego, oznaczać będzie osiągnięcie celu. Przedstawiona w projekcie programu ilość założeń, szacowań, interpolacji i modeli pozwala stwierdzić, iż dane końcowe mogą być obarczone trudnym do określenia błędem i nie być reprezentowalne, w szczególności dla gmin, w których nie ma stacji monitorujących jakość powietrza (a takich stacji znajduje się w naszym województwie tylko kilka). Przykładem powyższego jest fakt, iż w przypadku sąsiadujących ze sobą gmin o podobnym poziomie emisji BaP w roku bazowym, część jest objęta obowiązkiem dodatkowej redukcji emisji, a niektóre nie. Niepewność przedstawionych danych powinna skutkować fakultatywnością wskazanych w programie zadań, gdyż na uwadze należy mieć, iż zgodnie z art. 315a. ustawy Prawo ochrony środowiska, w przypadku niedotrzymania terminów realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych – organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł. Już w programie z 2020 roku liczba obowiązków nałożonych do realizacji na samorządy była obiektywnie rzecz biorąc nierealna do wykonania (w samym mieście Bisztynek w ciągu 6 lat zaplanowano wymianę ponad 265 źródeł ciepła), podczas gdy aktualizacja zwiększa jeszcze tę liczbę do szacunkowo 451 źródeł ciepła (rozszerzając zakres programu o teren wiejski). W efekcie od interpretacji organu kontrolnego zależało będzie, czy gmina zostanie ukarana karą określoną w tak wysokim przedziale. Obecna sytuacja finansowa gmin jest już bardzo niekorzystna i nakładanie kar administracyjnych w efekcie będzie miało skutek odwrotny do zamierzonego, zwiększając problemy finansowe gmin. Również w powyższym kontekście negatywnie należy ocenić wymieniany kilkukrotnie w programie sposób</p>		<p>na zmianie sposobu ogrzewania w sektorze komunalno-bytowym wskazano gminy, gdzie GIOŚ wyznaczył obszary przekroczeń. W Programie określono efekt rzeczowy jaki należy osiągnąć w postaci powierzchni mieszkań, na której należy dokonać zmiany źródła ciepła. Nie musi to być podłączenie do sieci ciepłowniczej czy zmiana ogrzewania na gazowe. Zmiana starego kotła na paliwo stałe na nowoczesny spełniający wymagania ekoprojektu kocioł na paliwo stałe również prowadzi do osiągnięcia znaczącej redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Zadanie to można realizować poprzez wsparcie doradcze mieszkańców w skorzystaniu z różnych programów dofinansowania. Natomiast dane o zmianach kotłów można uzyskać z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, ponieważ każdy zobowiązany jest do korekty deklaracji CEEB w</p>

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>zrealizowania programu w postaci utworzenia programu dofinansowań dla mieszkańców do wymiany źródeł ciepła oraz dopat do zakupu paliw, przedstawione jako prosty sposób do osiągnięcia obowiązków wskazanych w programie. Obecnie samorządy borykają się z brakiem wystarczających środków na utrzymanie i remonty mieszkań komunalnych i socjalnych we własnym zasobie, nie będą więc w stanie wymienić źródeł ciepła w tych mieszkaniach, a tym bardziej tworzyć ze środków własnych kolejnych programów dofinansowań do mieszkań prywatnych.</p> <p>Wskazać należy, iż osoby fizyczne mogą skorzystać już z dofinansowań nawet do 90% kosztów realizacji przedsięwzięć z programów Czyste powietrze i Ciepłe mieszkanie, podczas gdy gmina nie ma możliwości skorzystania z tych programów. Większość wskazanych w projekcie aktualizacji programu źródeł finansowania działań odnosi się albo do innych beneficjentów niż gminy, albo dotyczy działań związanych z edukacją ekologiczną (do których realizacji wymagane są nieporównywalnie mniejsze środki). Nie istnieje w naszym województwie dedykowany program wsparcia dla gmin jak np. w woj. mazowieckim. Ogłoszony nabór wniosków w ramach programu „Modernizacja oświetlenia oraz wymiana źródeł ciepła” umożliwi samorządom otrzymanie dotacji na zakup i montaż pomp ciepła w budynkach samorządowych oraz modernizację źródeł ciepła poprzez wymianę kotła lub paleniska węglowego na gazowe, olejowe, elektryczne lub opalane biomasą. Możliwe będzie również uzyskanie dotacji na zastąpienie dotychczasowego kotła gazowego, olejowego, elektrycznego lub opalanego biomasą na źródło o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła z wyłączeniem montażu kotła na węgiel, lub ekogroszek. W ślad więc za nakładanymi nowymi obowiązkami lub zwiększeniem nacisku na realizację istniejących zadań powinny podążać środki na ich realizację, jak ma miejsce w powyższym programie. W</p>		<p>przypadku zmiany źródła ciepła.</p>

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>przeciwnym razie – mając na uwadze również grożące gminom kary – działania te pogłębią jeszcze dysproporcje między stanem finansowym samorządów z naszego województwa w porównaniu do centralnej i zachodniej Polski.</p> <p>Jednocześnie należy wskazać, że nie wszystkie działania mające na celu wymianę wysokoemisyjnych urządzeń grzewczych na paliwa stałe w budynkach mieszkalnych na alternatywne, niskoemisyjne lub bezemisyjne formy ogrzewania mają zastosowanie w przypadku obszarów wiejskich. Dotyczy to zwłaszcza dostępności i możliwości podłączenia tych budynków do ciepła sieciowego czy sieci gazowej.</p> <p>Gmina Bisztynek posiada bardzo słabo rozwiniętą sieć gazową oraz ciepłowniczą, a niestabilność cen ogrzewania i dostaw z tych źródeł spowodowana pandemią i wojną w znacznym stopniu zniechęciła mieszkańców do korzystania z nich, co przekłada się na spowolnienie wymiany źródeł ciepła.</p> <p>Jak wskazano w projekcie aktualizacji, na terenie strefy warmińsko-mazurskiej dotrzymane są poziomy dopuszczalne, natomiast przekroczony jest poziom docelowy benzo(a)pirenu. Przedstawiona analiza wyników pomiarów benzo(a)pirenu w latach 2016-2021 wskazała, że jego stężenia w powietrzu utrzymują się na poziomie przekraczającym poziom docelowy. Jednak w latach od 2017 roku notowany jest spadek stężeń na wszystkich stacjach pomiarowych, natomiast w roku 2021 odnotowano stężenia na podobnym poziomie jak w roku 2020. Powyższe pozwala stwierdzić, iż na terenie naszego województwa sukcesywnie poprawia się jakość powietrza, więc prawdopodobnie poziom docelowy mógłby zostać osiągnięty bez zaostrzania obowiązków wyznaczonych programem. Brak zmian pomiędzy rokiem 2020 a 2021 mógł być spowodowany panującymi warunkami meteorologicznymi lub tymczasowym wstrzymaniem inwestycji z uwagi na okres zagrożenia pandemicznego i kryzys finansowy. Spadek inflacji i</p>		

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>stabilizacja cen źródeł ciepła i materiałów budowlanych niezbędnych do głębokiej termomodernizacji budynków w najbliższej przyszłości pozwoli na wznowienie inwestycji i dalszą poprawę jakości powietrza w naszej strefie.</p> <p>W kwestiach technicznych zapisów aktualizacji programu, w działaniu „Obniżenie emisji substancji...” dodany powinien być również zapis o kotłach na biomasę zasilanych ręcznie oraz innych miejscowych ogrzewaczach powietrza spełniających wymagania ekoprojektu jako forma realizacji programu. Z uwagi na rozszerzenie obszaru realizacji programu w gminach miejsko-wiejskich również na teren wiejski, w programie powinna znaleźć się możliwość ujęcia w sprawozdaniu liczby źródeł ciepła wymienionych na terenie wiejskim w poprzednich latach, wraz z powierzchnią nieruchomości (nie tylko w sprawozdaniu końcowym). Ponadto w związku z dodaniem sposobu sprawozdawania efektu rzeczowego realizacji programu w postaci powierzchni lokali należy wspomnieć, iż pozyskanie takich danych może być trudne ze względu na ochronę danych osobowych.</p> <p>Podsumowując, tut. organ wyraża negatywną opinię o przedłożonym projekcie uchwały w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej z uwagi na nałożenie niemożliwych do zrealizowania dla gmin obowiązków - popartych bardzo dotkliwymi karami nawet do 0,5 miliona złotych, a które zostały oparte na ogólnikowych danych i metodach statystycznych o znaczącym ryzyku błędów i nieprecyzyjności. Niewielkie zagęszczenie stacji monitorujących jakość powietrza na terenie województwa warmińsko-mazurskiego bardzo utrudnia opracowanie reprezentatywnych danych dla gmin oddalonych od nich o dziesiątki kilometrów. Na uwadze należy mieć również złą kondycję finansową samorządów gminnych, które w większości przypadków nie posiadają środków niezbędnych do wdrożenia</p>		

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				programów dofinansowań, jak również nie dysponują możliwością dyscyplinowania mieszkańców w związku z brakiem uchwały antysmogowej. Przytoczone argumenty wskazują na konieczność weryfikacji wyników końcowych obliczeń, rozłożenia zaplanowanych działań na dłuży okres oraz zapewnienia samorządowi środków do ich realizacji.		
2	Wójt Gminy Itawa	Str. 92, rozdz. 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecane ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnioskuje o usunięcie tego zapisu.	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków w tzw. dni smogowe nie powinien dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.	Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. <i>„1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie</i>

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p><i>redukcji emisji powierzchniowej:</i> 1) <i>czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym</i>".</p> <p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 razy w 2020 r., - 7 razy w 2021 r. <p>Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 razy w 2020 r. - 3 razy w 2021 r. <p>Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele rekreacyjne) w dni, kiedy jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne.</p>
		Str. 93. rozdz. 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecane ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnioskuję o usunięcie tego zapisu.	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków w tzw. dni smogowe nie powinien dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu	Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.</p> <p><i>„1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie redukcji emisji powierzchniowej:</i></p> <p><i>1) czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym”.</i></p> <p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 razy w 2020 r., – 7 razy w 2021 r. <p>Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 razy w 2020 r. – 3 razy w 2021 r.

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele rekreacyjne) w dni, kiedy jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne.
3	Burmistrz Miasta Działdowo	Str. 111 całego dokumentu (str. 107 zgodnie z numeracją wskazaną na stronach); Rozdział 4. Uzasadnienie zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego; Podrozdział 4.3. Bilans substancji wprowadzanych do powietrza ze źródeł, dla których wskazano konieczność redukcji emisji; Tabela 39, wiersz z kolumny Lp – 5.	Lp. – 5; Nazwa gminy – Działdowo; powiat – działdowski; wymagana powierzchnia, na której należy zmienić sposób ogrzewania [m ²] – 45 800; zasoby mieszkaniowe gminy [m ²] – 578 739; udział wymaganej powierzchni w zasobach mieszkaniowych – 7,9%; szacunkowa liczba kotłów do wymiany [szt.] – 645; liczba kotłów pozaklasowych wg CEEB [szt.] – 4 158; udział szacunkowej liczby kotłów do wymiany w ogólnej liczbie kotłów pozaklasowych wg CEEB – 15,5%.		Dane dotyczące liczby kotłów pozaklasowych wg CEEB na terenie Gminy-Miasto Działdowo, wskazane w dokumencie, budzą wątpliwości tutejszego organu. Ogólna liczba pozycji w CEEB wynosi 4330 (stan na 28.10.2022 r.), z czego kotły na paliwo stałe (stosując filtry: klasa kotłów poniżej klasy 3 lub brak informacji, klasa 3, klasa 4) stanowią 1889 sztuk. Dodając filtr w postaci rodzaju stosowanych paliw w kotłach na paliwo stałe, tj. węgiel i paliwa węglowodorkowe, liczba ta wynosi 1756. Należy zauważyć, że kotłów gazowych, zgodnie z CEEB, jest 3068. W związku z powyższym, zauważa się, że wskazana w dokumencie	Nie uwzględniono. Szacunkowa liczba kotłów została podana jedynie orientacyjnie – wyliczona w oparciu o średnią powierzchnię mieszkań w gminie. Efekt rzeczowy wskazany w harmonogramie dotyczy powierzchni mieszkań. Należy zaznaczyć, że najczęściej ogrzewanie indywidualne dotyczy domów, których powierzchnia jest większa niż średnia powierzchnia mieszkania w gminie. Wymagana powierzchnia mieszkań to zaledwie <8% wszystkich mieszkań w gminie. Ponadto w bazie CEEB pod jedną pozycją czasami jest kilka źródeł. Wskazany zakres działań jest ograniczony w stosunku do obowiązującego od 2020 roku Programu, gdzie

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
					szacunkowa liczba kotłów do wymiany wynosząca 645 szt. jest nieadekwatna i wygórowana w stosunku do faktycznego stanu ilościowego starych nieefektywnych kotłów na paliwo stałe na terenie Gminy-Miasto Działdowo. Analogicznie, wymagana powierzchnia, na której należy zmienić sposób ogrzewania, powinna ulec zmniejszeniu.	szacunkowa liczba kotłów do wymiany wynosiła 2424 w latach 2021-2026 (404 rocznie).
4	Wójt Gminy Wydminy			Pozytywnie opiniuję projekt uchwały w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłach PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych.		Nie dotyczy
5	Burmistrz Lidzbarka	Str. 46, rozdział 1.8.1	Zakłada się, że jednostki samorządu terytorialnego powinny organizować system wsparcia finansowego w postaci dotacji dla mieszkańców i jednostek wpisanych w lokalne regulaminy dofinansowań zgodnie z wytycznymi i ustalonymi priorytetami działań.	Usunięcie tekstu	System wsparcia powinien być realizowany nie przez jednostki samorządu terytorialnego	Uwzględniono częściowo. Jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego są najbliższymi mieszkańcami każdej gminy. Rekomenduje się, aby gminy w miarę swoich możliwości i sytuacji finansowej, udzielały aktywnego wsparcia merytorycznego i finansowego mieszkańcom przy wymianie indywidualnych systemów grzewczych oraz pośredniczyły przy

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						wykorzystaniu środków ze źródeł finansowania wskazanych w rozdziale 1.8.5. Zmieniono zapis: „Dobrą praktyką jest organizowanie przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego systemu wsparcia finansowego w postaci dotacji dla mieszkańców i jednostek wpisanych w lokalne regulaminy dofinansowań zgodnie z wytycznymi i ustalonymi priorytetami działań”
		Str. 58, tabela 24	Tabela 24	Zbyt krótki, nierealny okres na realizację działania. Zmiana zasad finansowania wymiany starych nieefektywnych kotłów i termomodernizacji budynków dla wybranych grup społecznych.	Ubóstwo energetyczne, możliwości finansowe mieszkańców, brak wsparcia umożliwiającego 100% pokrycie kosztów wymiany starych nieefektywnych kotłów i termomodernizacji budynków dla wybranych grup społecznych	Nie uwzględniono. Wskazany w projekcie aktualizowanego Programu wymagany efekt rzeczowy jest zbliżony w swojej skali do wymagań określonych w obowiązującym Programie. Prowadzenie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza wynika ze zobowiązań wspólnotowych.
				Harmonogram realizacji działań naprawczych w strefie warmińsko-mazurskiej (WmsWmZSO). W tabeli wskazane zostały podstawowe działania zmierzające do obniżenia stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy warmińsko-mazurskiej, w tym ograniczenia emisji benzo(a)pirenu z indywidualnych systemów grzewczych sektora komunalno-bytowego poprzez realizację następujących działań szczegółowych: podłączenie do		Nie uwzględniono. Projektowany Program jest aktualizacją obowiązującego już Programu, w którym zadania wyznaczone zostały do 2026 roku i ewaluacja zadań odbywa

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>sieci ciepłowniczej i likwidację indywidualnych systemów grzewczych; zmianę ogrzewania węglowego na elektryczne, zmianę starych, nieefektywnych kotłów węglowych na: kotły spełniające wymagania ekoprojektu, kotły opalane biomasą spełniające wymagania ekoprojektu zasilane automatycznie, kotły opalane pelletelem spełniające wymagania ekoprojektu zasilane automatycznie; zmianę ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe, pompę ciepła, termomodernizację. Planowane terminy realizacji działań to 1.01.2023 – 31.12.2026, z terminem osiągnięcia efektu ekologicznego – 31.12.2026 r. Wskazane terminy w obecnej sytuacji geopolitycznej i finansowej kraju są nierealne do wykonania. Należy je dostosować do panujących warunków, zarówno geopolitycznych, społecznych, gospodarczych, tak, aby mogły być zgodne z możliwościami finansowymi mieszkańców województwa i nie pogłębiały zjawiska ubóstwa energetycznego oraz nie obniżały poziomu życia mieszkańców, przy jednoczesnym osiągnięciu zakładanych efektów ekologicznych.</p> <p>W celu podniesienia efektywności ograniczenia emisji z sektora komunalno-bytowego na terenie strefy warmińsko-mazurskiej wskazane jest wprowadzenie nacisku na prowadzenie działań związanych z: koncentracją wsparcia zmierzającego do wymiany kotłów i termomodernizacji budynków zamieszkiwanych przez osoby ubogie, starsze (domy jednorodzinne i wielorodzinne, w tym komunalne, TBS i specjalnego przeznaczenia); zwiększeniem dostępności wsparcia dla osób ubogich, starszych, niezaradnych życiowo oraz niewykształconych; zaplanowaniem instrumentów wsparcia nakierowanego na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości); maksymalnym wykorzystaniem dostępnych programów wsparcia działań prowadzących do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych, np. programy</p>		<p>się w tych ramach czasowych. Jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego są najbliższymi mieszkańcami każdej gminy. Rekomenduje się, aby gminy w miarę swoich możliwości i sytuacji finansowej, udzielały aktywnego wsparcia merytorycznego i finansowego mieszkańcom przy wymianie systemów grzewczych oraz pośredniczyły przy wykorzystaniu środków ze źródeł finansowania wskazanych w rozdziale 1.8.5.</p>

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				Czyste Powietrze, Ciepłe Mieszkanie, Mój Prąd itp.; ograniczeniem wpływu sytuacji finansowej mieszkańców, ubóstwa energetycznego mieszkańców poprzez odpowiednie systemy wsparcia finansowego. Nieuzasadnione jest nakładanie organizacji systemu wsparcia finansowego w postaci dotacji na jednostki samorządu terytorialnego, dlatego wskazane jest usunięcie tego zapisu z projektu dokumentu. Należy kłaść nacisk na zmianę obowiązujących w kraju regulaminów programów dotacyjnych, w tym programu Czyste Powietrze, w celu umożliwienia 100 % pokrycia kosztów wymiany kotłów i termomodernizacji budynków zamieszkałych przez osoby ubogie, starsze, niezaradne życiowo.		
6	Burmistrz Mrągowa	1.8.3. strona 53	Działania te powinny być prowadzone ze wsparciem finansowym administracji samorządowej przy wykorzystaniu dostępnych środków finansowych z programów pomocowych.	Działania te powinny być prowadzone ze wsparciem merytorycznym administracji samorządowej przy wykorzystaniu dostępnych środków finansowych z programów pomocowych.	Ograniczone środki finansowe w budżecie gmin.	Uwzględniono. Zmieniono zapis na następujący: „Działania te powinny być prowadzone przy wykorzystaniu dostępnych środków finansowych przewidzianych na wymianę indywidualnych systemów grzewczych w różnych programach pomocowych opisanych w rozdziale 1.8.5, przy jednoczesnym wsparciu merytorycznym i ewentualnie finansowym gmin.”
				Brak jest przepisów prawnych z których wynika konieczność zgłaszania wymiany sposobu ogrzewania (poza instalacją gazową oraz źródeł ciepła powyżej 1 MWt) w przypadku osób fizycznych niekorzystających ze środków pomocowych. Skutkuje to tym, że sprawozdanie nie zawiera rzetelnych informacji.		Nie uwzględniono. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						budynków ⁵ (art. 27g ust. 4) każda zmiana źródła ciepła wymaga zgłoszenia w bazie CEEB, do której każda gmina może mieć dostęp (na podstawie art. 27d wspomnianej ustawy).
7	Wójt Gminy Piecki	Str.46 Rozdz. 1.8.	„Zakłada się, że jednostki samorządu terytorialnego powinny organizować system wsparcia finansowego w postaci dotacji dla mieszkańców i jednostek wpisanych w lokalne regulaminy dofinansowań zgodnie z wytycznymi i ustalonymi priorytetami działań”	Jednostki samorządu terytorialnego mogą w ramach swoich możliwości finansowych wspierać finansowo w postaci dotacji mieszkańców i jednostki wpisane w lokalne regulaminy dofinansowań zgodnie z wytycznymi i ustalonymi priorytetami działań”	Gmina jako j.s.t. najbliższa mieszkańcom obciążana jest systematycznie nowymi zadaniami i obowiązkami. Sformułowanie „powinny” może wskazywać na nowy obowiązek gminy t.j. dotowanie wymiany kotłów osobom prywatnym.	Uwzględniono. Zmieniono zapis: „Dobrą praktyką jest organizowanie przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego systemu wsparcia finansowego w postaci dotacji dla mieszkańców i jednostek wpisanych w lokalne regulaminy dofinansowań zgodnie z wytycznymi i ustalonymi priorytetami działań.”
		Str. 48 Rozdz. 1.8	„W każdej gminie warto zatrudnić doradcę pomagającego mieszkańcom w uzyskaniu najlepszych rozwiązań technicznych, finansowych i organizacyjnych w zakresie koniecznych do podjęcia działań. Dodatkowo konieczne jest kontynuowanie projektu doradztwa energetycznego działającego w oparciu o sieć profesjonalnych doradców energetycznych. Projekt prowadzi	W każdej gminie raz w miesiącu będzie pełnił dyżur profesjonalny doradca energetyczny w ramach projektu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.	Zatrudnienie pracownika – doradcy pomagającego mieszkańcom w uzyskaniu najlepszych rozwiązań technicznych, finansowych i organizacyjnych w zakresie koniecznych do podjęcia działań to obciążenie finansowe dla gminy. Dlatego właściwym wydaje się wykorzystanie doradców	Wyjaśnienie. Wskazany zapis jest propozycją sposobu organizacji edukacji ekologicznej. Zatrudnienie ekodoradcy nie jest obligatoryjnym wymogiem. Wymagane jest natomiast przeprowadzenie minimum dwóch w roku wydarzeń edukacyjnych związanych z ochroną powietrza, co

⁵ Dz. U. z 2022 r., poz. 438 z późn. zm.

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
			Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej w Olsztynie.		energetycznych zatrudnionych w WFOŚiGW w Olsztynie do bezpośredniego kontaktu z mieszkańcami gminy. Jeśli gmina miałaby zatrudnić doradcę energetycznego to wówczas powinna dostać pełen zwrot kosztów wynagrodzenia tego pracownika.	wskazano w harmonogramie (tabela 26).
		Str. 58-59 tabela 24 oraz str. 62 tabela 25 Lp. 64	Nr kolejny działania PL 2803/01Kod działania naprawczego WmsWmZSO Lata, w których ma być osiągnięty efekt rzeczowy(m ²): 2023,2024,2025, 2026.	Kod działania naprawczego WmsWmZSO Lata, w których ma być osiągnięty efekt rzeczowy(m ²): 2026,2027,2028,2029.	Wymiana starych, nisko sprawnych kotłów węglowych na kotły ekoprojekt oraz zmiana ogrzewania na elektryczne, gazowe, olejowe, pompę ciepła wiąże się z dużymi nakładami finansowymi dla mieszkańców. Zaplanowane działanie na lata 2023-2026 jest nierealne. Ze względów finansowych mieszkańcy powinni mieć więcej czasu na przygotowanie się finansowo do realizacji tego zadania. Proszę wziąć pod uwagę wysoką inflację.	Uwzględniono częściowo. Wyjaśnienie. Na etapie opracowywania projektu <i>Programu</i> , gminom, które w obowiązującym <i>Programie</i> nie miały wyznaczonych zadań związanych z wymianą źródeł ogrzewania, w roku 2023 ograniczono o połowę zakres działania naprawczego, tak aby miały możliwość przygotowania się do jego realizacji. Dotyczy to 21 gmin wiejskich (Bartoszyce, Działdowo, Łowo-Osada, Rybno, Ełk, Giżycko, Kruklanki, Wydminy, Iława, Lubawa, Kętrzyn, Mrągowo, Piecki, Kurzętnik, Nowe Miasto Lubawskie, Dywity, Jonkowo, Dąbrówno, Ostróda, Rozogi, Szczytno)

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>oraz gminy miejsko-wiejskiej Wielbark. Jednocześnie, w celu osiągnięcia efektu ekologicznego działania, wielkość ograniczenia uwzględniono w efekcie rzeczowym w kolejnych latach realizacji działania. Przy rozpatrywaniu realności realizacji działania zaplanowanego na lata 2023-2026, uwzględniono zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska wskazujące, że poziom docelowy ma być osiągnięty „za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych”. Zaznaczyć należy, że przy porównaniu wymaganej powierzchni, na której należy zmienić sposób ogrzewania z zasobami mieszkaniowymi poszczególnych gmin, udział wymaganej powierzchni w zasobach mieszkaniowych kształtuje się w zakresie od 2,10% do 34,20% (biorąc pod uwagę wszystkie gminy zobowiązane do realizacji działania).</p>

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>Jednocześnie porównując obliczoną szacunkową liczbę kotłów do wymiany względem liczby kotłów pozaklasowych wg CEEB, udział ten wynosi od 3,6% do 49,4% (zgodnie z tab. 39).</p> <p>Przy aktywnym wykorzystaniu środków finansowych przewidzianych na wymianę indywidualnych systemów grzewczych w różnych programach pomocowych opisanych w rozdziale 1.8.5, oraz przy jednoczesnym wsparciu merytorycznym i ewentualnie finansowym gmin, zadanie powinno zostać zrealizowane w wymaganym zakresie.</p> <p>Stosowny zapis wraz z uzasadnieniem dodano w rozdziale 1.8.4.</p> <p>„W gminach, które w dotychczas obowiązującym Programie nie miały wyznaczonych działań naprawczych związanych ze zmianą źródeł ciepła, z uwagi na niewielką skalę przekroczenia i powierzchnię obszarów przekroczeń, zakres działania naprawczego w</p>

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						roku 2023 ograniczono o połowę. Jednocześnie, w celu osiągnięcia efektu ekologicznego działania, wielkość ograniczenia uwzględniono w efekcie rzeczowym w kolejnych latach realizacji działania. Uwzględniono przy tym zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska wskazujące, że poziom docelowy ma być osiągnięty „za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych”.
8	Burmistrz Giżycka	Str. 92, rozdz. 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecane ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnioskuje o usunięcie tego zapisu.	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków w tzw. dni smogowe nie powinien dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.	Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.</p> <p><i>„1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie redukcji emisji powierzchniowej:</i></p> <p><i>1) czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym”.</i></p> <p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 razy w 2020 r., – 7 razy w 2021 r. <p>Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 razy w 2020 r. – 3 razy w 2021 r. <p>Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele rekreacyjne) w dni, kiedy jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne.</p>

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
9		Str. 93. rozdz. 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecane ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnioskuje o usunięcie tego zapisu.	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków w tzw. dni smogowe nie powinien dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu	Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. „1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie redukcji emisji powierzchniowej: 1) czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedynego źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym”.

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 razy w 2020 r., - 7 razy w 2021 r. <p>Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 razy w 2020 r. - 3 razy w 2021 r. <p>Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele rekreacyjne) w dni, kiedy jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne.</p>
10				<p>Zaznaczyć należy, że drewno jest odnawialnym źródłem energii i na każdym etapie przetwarzania i energetycznego wykorzystania stanowi paliwo ekologiczne. Natomiast promowany gaz jest paliwem kopalnym. Używanie drewna nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych i pozwala na spełnienie wymaganych przez UE celów klimatycznych. Województwo - Warmińsko Mazurskie charakteryzuje się dużą lesistością, a przemysł drzewny jest jedną z wiodących gałęzi gospodarki w naszym regionie. Na naszym terenie działa wiele podmiotów gospodarczych zajmujących się produkcją nowoczesnych instalacji grzewczych i paliwa pochodzenia drzewnego, które zapewniają miejsca pracy wielu naszym mieszkańcom, a także wpływy do budżetów miasta i całego kraju. Należy propagować paliwa, które są dostępne lokalnie, a nie uzależniać od paliw pochodzących z zewnątrz. Paliwa importowane - gaz, węgiel, energia elektryczna - są droższe niż paliwa lokalne, takie jak drewno. W</p>		<p>Uwaga niezrozumiała. W projekcie aktualizacji <i>Programu</i> nie ma żadnych zapisów dyskryminujących drewno. Przeciwnie we wskaźnikach monitorowania realizacji działań naprawczych wskazano jako jedną z możliwości zmianę pozaklasowych urządzeń (wysokoemisyjnych) na kotły zasilane biomasą, do której zalicza się drewno.</p>

Lp.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>sytuacjach klęsk żywiołowych lub kryzysu energetycznego są one też trudno dostępne. Ograniczenia dla drewna lub ograniczenia eksploatacji urządzeń na drewno w oczywisty sposób powodują większe koszty dla gospodarstw domowych i powodują pogorszenie i tak trudnej sytuacji najuboższych. Aktualizacja niniejszego programu powinna uwzględniać promocję drewna i urządzeń na drewno, edukację w zakresie prawidłowego spalania oraz działania zmierzające do eliminacji spalania odpadów w gospodarstwach domowych.</p>		

2.3. Załącznik 3 – wnioski i uwagi organizacji, podmiotów gospodarczych i osób fizycznych w ramach konsultacji

Tabela 5. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia wniosków i uwag wniesionych na etapie konsultacji projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
1	Osoby fizyczne, podmioty gospodarcze	Str. 92, rozdział 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnosimy o usunięcie tego zapisu	Zalecenie ograniczenia używania kominków w tzw. dni smogowe nie może dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.	Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.</p> <p><i>„1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie redukcji emisji powierzchniowej:</i></p> <p><i>1) czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym”.</i></p>

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 razy w 2020 r., - 7 razy w 2021 r. <p>Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 razy w 2020 r. - 3 razy w 2021 r. <p>Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele rekreacyjne) w dni, kiedy jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne.</p>
2	Osoby fizyczne, podmioty gospodarcze	Str. 93, rozdział 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnosimy o usunięcie tego zapisu	Zalecenie ograniczenia używania kominków w tzw. dni smogowe nie może dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.	Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.</p> <p><i>„1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie redukcji emisji powierzchniowej:</i></p> <p><i>1) czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym”.</i></p> <p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 razy w 2020 r., - 7 razy w 2021 r.

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło: – 3 razy w 2020 r. – 3 razy w 2021 r. Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele rekreacyjne) w dni, kiedy jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne.
3	Osoby fizyczne, podmioty gospodarcze	W dokumencie	brak	Wprowadzić zapis o treści: W celu znacznie szybszej redukcji smogu oraz bezkosztowego ograniczenia ubóstwa energetycznego należy wdrożyć zapisy „Uchwały o prawidłowym spalaniu” (https://www.facebook.com/UOPSpl).	Zawarte w wytycznych Ministerstwa Klimatu i Środowiska „Poradnik czyste ciepło w moim domu z paliw stałych” s. 47-48 (https://www.gov.pl/web/klimat/czyste-cieplo-w-moim-domu-ze-spalania-paliw-stalych)	Nie uwzględniono. Media społecznościowe nie są źródłem stanowienia prawa. Informacje na nich zamieszczone, nawet gdy w swej nazwie mają słowo „uchwała” nie mają znaczenia prawnego. Natomiast do działań edukacyjnych warto wprowadzać treści zawarte w przytoczony podręczniku.
4	Osoby fizyczne, podmioty gospodarcze	W dokumencie	brak	Wprowadzić zapis o treści: Każda gmina powinna prowadzić edukację ekologiczną polegającą na przeprowadzaniu co najmniej 10 pokazów prawidłowego-bezdymnego spalania paliw stałych na rok.	Zawarte w wytycznych Ministerstwa Klimatu i Środowiska „Poradnik czyste ciepło w moim domu z paliw stałych” s. 47-48 (https://www.gov.pl/web/klimat/czyste-cieplo-w-moim-domu-ze-spalania-paliw-stalych)	Wyjaśnienie. Każda gmina zobowiązana jest do prowadzenia działań edukacyjnych – minimum

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
					ciepło-w-moim-domu-ze-spalania-paliw-stalych)	2 wydarzenia w ciągu roku (harmonogram, tabela 26). W ramach tych działań edukacyjnych warto wprowadzać treści zawarte w przytoczonym podręczniku. Nie można natomiast wskazywać tylko jednej tematyki akcji edukacyjnych.
5	Osoby fizyczne, podmioty gospodarcze			Z programu należy usunąć wszelkie zapisy dyskryminujące drewno, które jest odnawialnym źródłem energii oraz wszelkie zapisy promujące gaz, który jest paliwem kopalnym. Drewno jest paliwem ekologicznym na każdym etapie jego przetwarzania i energetycznego wykorzystania. Produkcja drewna opałowego nie ma negatywnego wpływu na poziom zalesienia w Polsce a wręcz przeciwnie: stymuluje rozwój gospodarki przez zalesianie niezagospodarowanych gruntów i zapewnia miejsca pracy. Paliwa drzewne są w głównej mierze produktem ubocznym pozyskiwania i przetwarzania drewna pełnowartościowego wykorzystywanego w przemyśle meblarskim i w konstrukcjach drewnianych. Lokalne wykorzystywanie drewna przekłada się na minimalny ślad węglowy wynikający z transportu i przygotowania do wykorzystania jako stałego biopaliwa. Drewno z polskich lasów jako uboczny produkt gospodarki leśnej, jest powszechnie dostępne i niedrogię. W przypadku ogrzewania drewnem powstaje tyle samo dwutlenku węgla, ile wchłonęło ono podczas swojego wzrostu, czego rezultatem jest zerowy bilans emisji CO2. Jest to zgodne z polityką UE, której celem jest		Uwaga niezrozumiała. W projekcie aktualizacji <i>Programu</i> nie ma żadnych zapisów dyskryminujących drewno. Przeciwnie we wskaźnikach monitorowania realizacji działań naprawczych wskazano jako jedną z możliwości zmianę pozaklasowych urządzeń (wysokoemisyjnych) na kotły zasilane biomasą, do której zalicza się drewno.

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Używanie drewna, w przeciwieństwie do gazu, który jest paliwem kopalnym, nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych i pozwala na spełnienie wymaganego przez UE udziału OZE w miksie energetycznym.</p> <p>Drewno jest najtańszym, lokalnym i najłatwiej dostępnym źródłem energii a jednocześnie paliwem odnawialnym. Drewno zastępuje importowane paliwa co prowadzi do wzrostu zatrudnienia w regionie przy pracy w lasach, pozyskiwaniu i przetwórstwie drewna. Pracownicy zatrudnieni w regionie wydają zarobione pieniądze w regionie. Import paliw powoduje odpływ pieniędzy z regionu.</p> <p>Zakazy i ograniczenia eksploatacji kominków należy zastąpić edukacją na temat prawidłowego spalania. Programy Ochrony Powietrza powinny być tworzone z dbałością o bezpieczeństwo energetyczne obywateli poprzez promowanie ogrzewaczy pomieszczeń opalanych odnawialną biomasą leśną, spełniających wymagania EKOPROJEKTU na równi z innymi urządzeniami zasilanymi OZE (jak np. pompy ciepła, fotowoltaika). Przepisy takie nie mogą prowadzić do powstawania lub zwiększania zjawiska ubóstwa energetycznego.</p> <p>Importowane paliwa – gaz, węgiel, energia elektryczna – są droższe niż paliwa lokalne, takie jak drewno. W sytuacjach klęsk żywiołowych lub kryzysu energetycznego są one też trudno dostępne.</p> <p>Ograniczenia dla drewna lub ograniczenia eksploatacji urządzeń na drewno w oczywisty sposób powodują większe koszty dla gospodarstw domowych</p>		

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>W obliczu rosnących cen gazu, braku pewności co do ciągłości dostaw tego surowca oraz zawieszenia przez dostawców gazu wykonywania nowych przyłączy, wszelkie ograniczenia możliwości używania biomasy prowadzą wprost do ubóstwa energetycznego i godzą w bezpieczeństwo energetyczne uzależniając ludzi od dużych sieci przesyłowych i skazując na monopol dostawców i związane z tym wysokie ceny.</p> <p>Ograniczenia i zakazy dla najtańszego, lokalnego i odnawialnego źródła energii jakim jest drewno w oczywisty sposób pogarszają i tak trudną sytuację osób najuboższych. Inne źródła energii lub nowoczesne i drogie technologie są dla osób najuboższych po prostu nieosiągalne. Program przez swoje dotychczasowe zapisy prowadzi do powstawania zjawiska ubóstwa energetycznego.</p> <p>Projekt w obecnym kształcie wielokrotnie postępuje się pojęciem "paliwa stałe" bez rozróżnienia, czy chodzi o paliwa stałe kopalne (węgiel i paliwa produkowane z jego udziałem) czy o paliwa stałe odnawialne (biomasa, drewno i pellet).</p> <p>Postuluję wprowadzenie, stosowanie i wyraźnego rozgraniczenia pojęć „biopaliwa stałe odnawialne” (np. drewno pellet, biomasa) i „paliwa stałe kopalne”. Taki podział obowiązuje w przepisach Unii Europejskiej oraz Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>Postuluję rewizję programu ochrony powietrza pod kątem usunięcia zapisów promujących gaz, ogrzewanie gazem i rozbudowę sieci gazowej. Takie zapisy prowadzą wprost do promowania gazu (z importu), który jest paliwem kopalnym kosztem drewna będącego odnawialnym i ekologicznym źródłem energii.</p> <p>Promocja przez program gazu, który paliwem kopalnym przy jednoczesnych ograniczeniach eksploatacji i</p>		

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>nierównym traktowaniu urządzeń na drewno (OZE) doprowadziły do tego, że wymiana starych, wysokoemisyjnych urządzeń na nowoczesne, niskoemisyjne nie przebiega w zadowalającym tempie. Projekt wielokrotnie mówi o preferencjach dla instalacji i wymiany źródeł ciepła na OZE wyłączając z zakresu tego pojęcia drewno i i biomasę, które zgodnie z ustawą o OZE są odnawialnymi źródłami energii.</p> <p>W tym kontekście cały POP jest wadliwy, ponieważ opiera się na błędnym i niezgodnym z polskim stanem prawnym założeniu, że drewno i biomasa, które są paliwami stałymi, nie są odnawialnymi źródłami energii. Konsekwencją takiego podejścia jest dyskryminacja stałych odnawialnych źródeł energii przejawiająca się m.in. w pomijaniu ich przy programach dotacyjnych lub w niestosownych preferencjach dla gazu, który jest paliwem kopalnym, dla pomp ciepła (w naszych warunkach nie są one OZE, gdyż działają na prąd pozyskiwany ze spalania paliw kopalnych) lub dla innych OZE.</p> <p>Zaktualizowany Program oprócz zniesienia zakazów i ograniczeń eksploatacji urządzeń na drewno, powinien uwzględniać promocję drewna (odnawialnego źródła energii) i urządzeń na drewno, edukację w zakresie prawidłowego spalania oraz działania zmierzające do eliminacji spalania śmieci w gospodarstwach domowych</p>		
6	Osoby fizyczne, podmioty gospodarcze			Ograniczenia używania kominków w tzw. dni smogowe nie mogą dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.		Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje ryzyko przekroczenia lub

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.</p> <p><i>„1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie redukcji emisji powierzchniowej:</i></p> <p><i>1) czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym”.</i></p>

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 razy w 2020 r., - 7 razy w 2021 r. <p>Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 razy w 2020 r. - 3 razy w 2021 r. <p>Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele rekreacyjne) w dni, kiedy jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne.</p>
7	Osoby fizyczne, podmioty gospodarcze			<p>Z programu należy usunąć wszelkie zapisy dyskryminujące drewno, które jest odnawialnym źródłem energii oraz wszelkie zapisy promujące gaz, który jest paliwem kopalnym.</p> <p>Postuluję wprowadzenie, stosowanie i wyraźne rozgraniczenie w programie ochrony powietrza pojęć „biopaliwa stałe odnawialne” (np. drewno pellet, biomasa) i „paliwa stałe kopalne”. Taki podział obowiązuje w przepisach Unii Europejskiej oraz Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>Postuluję uwzględnienie w programie ochrony powietrza miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń i zastosowanie do nich odpowiednich zapisów. Chodzi o</p>		<p>Uwaga niezrozumiała. W projekcie aktualizacji <i>Programu</i> nie ma żadnych zapisów dyskryminujących drewno. Przeciwnie we wskaźnikach monitorowania realizacji działań naprawczych wskazano jako jedną z możliwości zmianę pozaklasowych urządzeń (wysokoemisyjnych) na</p>

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>zapisy uniemożliwiające wprowadzanie ograniczeń eksploatacji takich urządzeń i zapisy umożliwiające stosowanie dotacji i wspieranie wymiany urządzeń starych na nowe miejscowe ogrzewacze spełniające wymogi ekoprojektu.</p> <p>Postuluję rewizję programu ochrony powietrza pod kątem usunięcia zapisów promujących gaz, ogrzewanie gazem i rozbudowę sieci gazowej. Takie zapisy prowadzą wprost do promowania gazu (z importu), który jest paliwem kopalnym kosztem drewna będącego odnawialnym i ekologicznym źródłem energii.</p> <p>W celu znacznie szybszej redukcji smogu oraz bezkosztowego ograniczenia ubóstwa energetycznego postuluję wdrożenie „Uchwały o prawidłowym spalaniu” (https://www.facebook.com/UOPSpl) oraz edukację mieszkańców o czystym spalaniu paliw stałych.</p> <p>Dodatkowe informacje: Używanie urządzeń spełniających wymagania Ekoprojektu na drewno nie ma istotnego wpływu na jakość powietrza. Jeśli ktoś twierdzi, że jest inaczej dla tej grupy urządzeń, to powinien przedstawić badania naukowe, które by to potwierdzały. Takich badań nie ma, więc i zakazów być nie może. Zwłaszcza dotyczących używania drewna kawałkowego, które ma najmniejszy z paliw ślad węglowy i nie da się do niego dodać zanieczyszczeń. Dobrze, że propozycja uchwały jest do tego dostosowana.</p> <p>Podstawowym błędem technicznym i merytorycznym wielu proponowanych przepisów jest stosowanie pojęcia „paliwa stałe” przez co dochodzi do zestawienia i jednakowego potraktowania przez projekt uchwały drewna i pelletu, które są odnawialnymi źródłami energii z węglem, który jest paliwem kopalnym.</p>		kotły zasilane biomasą, do której zalicza się drewno.

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>Biomasa drzewna – to biopaliwo stałe, niekopalne – zalecane do powszechnego stosowania w Unii Europejskiej dyrektywą PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. Drewno kawałkowe, zrębki, pellet, brykiet to produkty biomasy drzewnej, które zgodnie z art.2 pkt.3 i 7a Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, dalej jako ustawa o OZE – są zaliczane do odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Polskie ciepłownictwo sieciowe oparte jest w ponad 85% na paliwach kopalnych: węglu, gazie i oleju opałowym (Opracowanie Polskiego Instytutu Ekonomicznego „Czas na ciepłownictwo”, 12/2019).</p>		
8	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kominki i Piece	Str. 92, rozdział 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnosimy o usunięcie tego zapisu	Zalecenie ograniczenia używania kominków w tzw. dni smogowe nie może dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.	Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku do rozporządzenia

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.</p> <p><i>„1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie redukcji emisji powierzchniowej:</i></p> <p><i>1) czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne go źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym”.</i></p> <p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 razy w 2020 r., – 7 razy w 2021 r. <p>Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 razy w 2020 r. – 3 razy w 2021 r. <p>Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele</p>

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						rekreacyjne) w dni, kiedy jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne. Zastosowane zapisy PDK są wyrazem wyższości interesu społecznego, nad interesem producentów kominków.
9	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kominki i Piece	Str. 93, rozdział 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnosimy o usunięcie tego zapisu	Zalecenie ograniczenia używania kominków w tzw. dni smogowe nie może dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.	Nie uwzględniono. Ograniczenie użytkowania kominków to zalecenie, które ma obowiązywać tylko w dniach, kiedy występuje ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu informowania oraz ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego lub przekroczenie poziomu alarmowego. Jest to zgodne z listą możliwych działań krótkoterminowych i ograniczeń wynikających z planu działań krótkoterminowych wskazanych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r.

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
						<p>(Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.</p> <p><i>„1. Działania krótkoterminowe i ograniczenia w zakresie redukcji emisji powierzchniowej:</i></p> <p><i>1) czasowy zakaz palenia w kominkach, jeżeli nie stanowią one jedyne źródła ogrzewania mieszkań w okresie grzewczym”.</i></p> <p>Ryzyko przekroczenia ww. poziomów w ostatnich latach miało miejsce jedynie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 razy w 2020 r., – 7 razy w 2021 r. <p>Natomiast przekroczenie poziomów wystąpiło:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 razy w 2020 r. – 3 razy w 2021 r. <p>Zapis w PDK ma za zadanie ograniczyć wykorzystywanie dodatkowych źródeł ciepła (np. na cele rekreacyjne) w dni, kiedy</p>

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu	
						jest bardzo zła jakość powietrza. Należy to potraktować jako troskę o dobro wspólne. Zastosowane zapisy PDK są wyrazem wyższości interesu społecznego, nad interesem producentów kominków.	
10	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kominki i Piece			Z programu należy usunąć wszelkie zapisy dyskryminujące drewno, które jest odnawialnym źródłem energii oraz wszelkie zapisy promujące gaz, który jest paliwem kopalnym. Drewno jest paliwem ekologicznym na każdym etapie jego przetwarzania i energetycznego wykorzystania. Produkcja drewna opałowego nie ma negatywnego wpływu na poziom zalesienia w Polsce a wręcz przeciwnie: stymuluje rozwój gospodarki przez zalesianie niezagospodarowanych gruntów i zapewnia miejsca pracy. Paliwa drzewne są w głównej mierze produktem ubocznym pozyskiwania i przetwarzania drewna pełnowartościowego wykorzystywanego w przemyśle meblarskim i w konstrukcjach drewnianych. Lokalne wykorzystywanie drewna przekłada się na minimalny ślad węglowy wynikający z transportu i przygotowania do wykorzystania jako stałego biopaliwa. Drewno z polskich lasów jako uboczny produkt gospodarki leśnej, jest powszechnie dostępne i niedrogię. W przypadku ogrzewania drewnem powstaje tyle samo dwutlenku węgla, ile wchłonęło ono podczas swojego wzrostu, czego rezultatem jest zerowy bilans emisji CO2. Jest to zgodne z polityką UE, której celem jest			Uwaga niezrozumiała. W projekcie aktualizacji <i>Programu</i> nie ma żadnych zapisów dyskryminujących drewno. Przeciwnie we wskaźnikach monitorowania realizacji działań naprawczych wskazano jako jedną z możliwości zmianę pozaklasowych urządzeń (wysokoemisyjnych) na kotły zasilane biomasą, do której zalicza się drewno.

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Używanie drewna, w przeciwieństwie do gazu, który jest paliwem kopalnym, nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych i pozwala na spełnienie wymaganego przez UE udziału OZE w miksie energetycznym. Badania kominków w warunkach rzeczywistych wykazały, że emisja pyłów mieści się w granicach wyznaczonych przez Ekoprojekt a emisja BaP jest 100 do 1000 razy niższa niż przewidują to normy. Wspomniane badania to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Badanie kominka w warunkach rzeczywistych wykonane w 2021 r. na zlecenie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kominki i Piece przez Przedsiębiorstwo Badań i Ekspertyz Środowiska „SEPO” (Raport z badań o numerze 527/10-20/1 i publikacja w Science Direct https://authors.elsevier.com/c/1fLQc7tDQ9Kmmo). Badanie to wykazało, że emisja BaP z kominka jest o 95,8% niższa niż przewiduje to wskaźnik EMEP i o 97,5% niższa od wskaźnika Krajowej Bazy KOBiZE. 2. Badanie kominka w warunkach rzeczywistych wykonane na zlecenie firmy Hajduk przez Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla (obecnie Instytut Technologii Paliw i Energii) w 2022 r. (Nr ewidencyjny IChPW 47/2022). Badanie to wykazało, że emisja BaP z kominka jest o 98,3% niższa niż przewiduje to wskaźnik EMEP i aż o 99 % niższa od wskaźnika Krajowej Bazy KOBiZE. <p>Drewno jest najtańszym, lokalnym i najłatwiej dostępnym źródłem energii a jednocześnie paliwem odnawialnym. Drewno zastępuje importowane paliwa co prowadzi do wzrostu zatrudnienia w regionie przy pracy w lasach, pozyskiwaniu i przetwórstwie drewna. Pracownicy zatrudnieni w regionie wydają zarobione</p>		

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>pieniądze w regionie. Import paliw powoduje odpływ pieniędzy z regionu.</p> <p>Zakazy i ograniczenia eksploatacji kominków należy zastąpić edukacją na temat prawidłowego spalania. Programy Ochrony Powietrza powinny być tworzone z dbałością o bezpieczeństwo energetyczne obywateli poprzez promowanie ogrzewaczy pomieszczeń opalanych odnawialną biomasą leśną, spełniających wymagania EKOPROJEKTU na równi z innymi urządzeniami zasilanymi OZE (jak np. pompy ciepła, fotowoltaika). Przepisy takie nie mogą prowadzić do powstawania lub zwiększania zjawiska ubóstwa energetycznego.</p> <p>Importowane paliwa – gaz, węgiel, energia elektryczna – są droższe niż paliwa lokalne, takie jak drewno. W sytuacjach klęsk żywiołowych lub kryzysu energetycznego są one też trudno dostępne.</p> <p>Ograniczenia dla drewna lub ograniczenia eksploatacji urządzeń na drewno w oczywisty sposób powodują większe koszty dla gospodarstw domowych</p> <p>W obliczu rosnących cen gazu, braku pewności co do ciągłości dostaw tego surowca oraz zawieszenia przez dostawców gazu wykonywania nowych przyłączy, wszelkie ograniczenia możliwości używania biomasy prowadzą wprost do ubóstwa energetycznego i godzą w bezpieczeństwo energetyczne uzależniając ludzi od dużych sieci przesyłowych i skazując na monopol dostawców i związane z tym wysokie ceny.</p> <p>Ograniczenia i zakazy dla najtańszego, lokalnego i odnawialnego źródła energii jakim jest drewno w oczywisty sposób pogarszają i tak trudną sytuację osób najuboższych. Inne źródła energii lub nowoczesne i drogie technologie są dla osób najuboższych po prostu nieosiągalne. Program przez swoje dotychczasowe</p>		

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>zapisy prowadzi do powstawania zjawiska ubóstwa energetycznego.</p> <p>Projekt w obecnym kształcie wielokrotnie postępuje się pojęciem "paliwa stałe" bez rozróżnienia, czy chodzi o paliwa stałe kopalne (węgiel i paliwa produkowane z jego udziałem) czy o paliwa stałe odnawialne (biomasa, drewno i pellet).</p> <p>Postulujemy wprowadzenie, stosowanie i wyraźnego rozgraniczenia pojęć „biopaliwa stałe odnawialne” (np. drewno pellet, biomasa) i „paliwa stałe kopalne”. Taki podział obowiązuje w przepisach Unii Europejskiej oraz Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>Postulujemy rewizję programu ochrony powietrza pod kątem usunięcia zapisów promujących gaz, ogrzewanie gazem i rozbudowę sieci gazowej. Takie zapisy prowadzą wprost do promowania gazu (z importu), który jest paliwem kopalnym kosztem drewna będącego odnawialnym i ekologicznym źródłem energii.</p> <p>Promocja przez program gazu, który paliwem kopalnym przy jednoczesnych ograniczeniach eksploatacji i nierównym traktowaniu urządzeń na drewno (OZE) doprowadziły do tego, że wymiana starych, wysokoemisyjnych urządzeń na nowoczesne, niskoemisyjne nie przebiega w zadowalającym tempie.</p> <p>Projekt wielokrotnie mówi o preferencjach dla instalacji i wymiany źródeł ciepła na OZE wyłączając z zakresu tego pojęcia drewno i i biomasę, które zgodnie z ustawą o OZE są odnawialnymi źródłami energii.</p> <p>W tym kontekście cały POP jest wadliwy, ponieważ opiera się na błędnym i niezgodnym z polskim stanem prawnym założeniu, że drewno i biomasa, które są paliwami stałymi, nie są odnawialnymi źródłami energii. Konsekwencją takiego podejścia jest dyskryminacja stałych odnawialnych źródeł energii przejawiająca się</p>		

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				m.in. w pomijaniu ich przy programach dotacyjnych lub w niestusznych preferencjach dla gazu, który jest paliwem kopalnym, dla pomp ciepła (w naszych warunkach nie są one OZE, gdyż działają na prąd pozyskiwany ze spalania paliw kopalnych) lub dla innych OZE. Zaktualizowany Program oprócz zniesienia zakazów i ograniczeń eksploatacji urządzeń na drewno, powinien uwzględnić promocję drewna (odnawialnego źródła energii) i urządzeń na drewno, edukację w zakresie prawidłowego spalania oraz działania zmierzające do eliminacji spalania śmieci w gospodarstwach domowych		
11	Osoby fizyczne (uwagi złożone po terminie)	Str. 92, rozdział 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnosimy o usunięcie tego zapisu	Zalecenie ograniczenia używania kominków w tzw. dni smogowe nie może dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.	Zgodnie z zapisami art. 35 ustawy OOŚ, uwagi złożone po terminie pozostawiono bez rozpatrzenia.
12	Osoby fizyczne (uwagi złożone po terminie)	Str. 93, rozdział 2.4, tabela 35, POZIOM 2	Zalecenie ograniczenia użytkowania kominków niebędących jedynym źródłem ciepła	Wnosimy o usunięcie tego zapisu	Zalecenie ograniczenia używania kominków w tzw. dni smogowe nie może dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu.	Zgodnie z zapisami art. 35 ustawy OOŚ, uwagi złożone po terminie pozostawiono bez rozpatrzenia.
13	Osoby fizyczne (uwagi złożone po terminie)	W dokumencie	brak	Wprowadzić zapis o treści: W celu znacznie szybszej redukcji smogu oraz bezkosztowego ograniczenia ubóstwa energetycznego należy wdrożyć zapisy „Uchwały o prawidłowym spalaniu” (https://www.facebook.com/UOPSpI).	Zawarte w wytycznych Ministerstwa Klimatu i Środowiska „Poradnik czyste ciepło w moim domu z paliw stałych” s. 47-48 (https://www.gov.pl/web/klimat/czyste-cieplo-w-moim-domu-ze-spalania-paliw-stalych)	Zgodnie z zapisami art. 35 ustawy OOŚ, uwagi złożone po terminie pozostawiono bez rozpatrzenia.
14	Osoby fizyczne (uwagi złożone po terminie)	W dokumencie	brak	Wprowadzić zapis o treści: Każda gmina powinna prowadzić edukację ekologiczną polegającą na przeprowadzaniu co najmniej 10 pokazów	Zawarte w wytycznych Ministerstwa Klimatu i Środowiska „Poradnik czyste ciepło w moim domu z paliw stałych” s. 47-48	Zgodnie z zapisami art. 35 ustawy OOŚ, uwagi złożone po terminie

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				prawidłowego-bezdymnego spalania paliw stałych na rok.	(https://www.gov.pl/web/klimat/czyste-cieplo-w-moim-domu-ze-spalania-paliw-stalych)	pozostawiono bez rozpatrzenia.
15	Osoby fizyczne (uwagi złożone po terminie)			<p>Z programu należy usunąć wszelkie zapisy dyskryminujące drewno, które jest odnawialnym źródłem energii oraz wszelkie zapisy promujące gaz, który jest paliwem kopalnym.</p> <p>Drewno jest paliwem ekologicznym na każdym etapie jego przetwarzania i energetycznego wykorzystania. Produkcja drewna opałowego nie ma negatywnego wpływu na poziom zalesienia w Polsce a wręcz przeciwnie: stymuluje rozwój gospodarki przez zalesianie niezagospodarowanych gruntów i zapewnia miejsca pracy. Paliwa drzewne są w głównej mierze produktem ubocznym pozyskiwania i przetwarzania drewna pełnowartościowego wykorzystywanego w przemyśle meblarskim i w konstrukcjach drewnianych. Lokalne wykorzystywanie drewna przekłada się na minimalny ślad węglowy wynikający z transportu i przygotowania do wykorzystania jako stałego biopaliwa. Drewno z polskich lasów jako uboczny produkt gospodarki leśnej, jest powszechnie dostępne i niedrogie.</p> <p>W przypadku ogrzewania drewnem powstaje tyle samo dwutlenku węgla, ile wchłonęło ono podczas swojego wzrostu, czego rezultatem jest zerowy bilans emisji CO₂. Jest to zgodne z polityką UE, której celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r.</p> <p>Używanie drewna, w przeciwieństwie do gazu, który jest paliwem kopalnym, nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych i pozwala na spełnienie wymaganego przez UE udziału OZE w miksie energetycznym.</p>		Zgodnie z zapisami art. 35 ustawy OOŚ, uwagi złożone po terminie pozostawiono bez rozpatrzenia.

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>Drewno jest najtańszym, lokalnym i najłatwiej dostępnym źródłem energii a jednocześnie paliwem odnawialnym. Drewno zastępuje importowane paliwa co prowadzi do wzrostu zatrudnienia w regionie przy pracy w lasach, pozyskiwaniu i przetwórstwie drewna. Pracownicy zatrudnieni w regionie wydają zarobione pieniądze w regionie. Import paliw powoduje odpływ pieniędzy z regionu.</p> <p>Zakazy i ograniczenia eksploatacji kominków należy zastąpić edukacją na temat prawidłowego spalania. Programy Ochrony Powietrza powinny być tworzone z dbałością o bezpieczeństwo energetyczne obywateli poprzez promowanie ogrzewaczy pomieszczeń opalanych odnawialną biomasą leśną, spełniających wymagania EKOPROJEKTU na równi z innymi urządzeniami zasilanymi OZE (jak np. pompy ciepła, fotowoltaika). Przepisy takie nie mogą prowadzić do powstawania lub zwiększania zjawiska ubóstwa energetycznego.</p> <p>Importowane paliwa – gaz, węgiel, energia elektryczna – są droższe niż paliwa lokalne, takie jak drewno. W sytuacjach klęsk żywiołowych lub kryzysu energetycznego są one też trudno dostępne.</p> <p>Ograniczenia dla drewna lub ograniczenia eksploatacji urządzeń na drewno w oczywisty sposób powodują większe koszty dla gospodarstw domowych</p> <p>W obliczu rosnących cen gazu, braku pewności co do ciągłości dostaw tego surowca oraz zawieszenia przez dostawców gazu wykonywania nowych przyłączy, wszelkie ograniczenia możliwości używania biomasy prowadzą wprost do ubóstwa energetycznego i godzą w bezpieczeństwo energetyczne uzależniając ludzi od</p>		

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>dużych sieci przesyłowych i skazując na monopol dostawców i związane z tym wysokie ceny. Ograniczenia i zakazy dla najtańszego, lokalnego i odnawialnego źródła energii jakim jest drewno w oczywisty sposób pogarszają i tak trudną sytuację osób najuboższych. Inne źródła energii lub nowoczesne i drogie technologie są dla osób najuboższych po prostu nieosiągalne. Program przez swoje dotychczasowe zapisy prowadzi do powstawania zjawiska ubóstwa energetycznego.</p> <p>Projekt w obecnym kształcie wielokrotnie postępuje się pojęciem "paliwa stałe" bez rozróżnienia, czy chodzi o o paliwa stałe kopalne (węgiel i paliwa produkowane z jego udziałem) czy o paliwa stałe odnawialne (biomasa, drewno i pellet).</p> <p>Postuluję wprowadzenie, stosowanie i wyraźnego rozgraniczenia pojęć „biopaliwa stałe odnawialne” (np. drewno pellet, biomasa) i „paliwa stałe kopalne”. Taki podział obowiązuje w przepisach Unii Europejskiej oraz Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>Postuluję rewizję programu ochrony powietrza pod kątem usunięcia zapisów promujących gaz, ogrzewanie gazem i rozbudowę sieci gazowej. Takie zapisy prowadzą wprost do promowania gazu (z importu), który jest paliwem kopalnym kosztem drewna będącego odnawialnym i ekologicznym źródłem energii.</p> <p>Promocja przez program gazu, który paliwem kopalnym przy jednoczesnych ograniczeniach eksploatacji i nierównym traktowaniu urządzeń na drewno (OZE) doprowadziły do tego, że wymiana starych, wysokoemisyjnych urządzeń na nowoczesne, niskoemisyjne nie przebiega w zadowalającym tempie. Projekt wielokrotnie mówi o preferencjach dla instalacji i wymiany źródeł ciepła na OZE wyłączaając z zakresu</p>		

L.p.	Podmiot składający uwagi	Lokalizacja zapisu w dokumencie (strona, rozdział, podrozdział, punkt, podpunkt)	Tekst z projektu dokumentu, do którego odnosi się uwaga/opinia/wniosek (aktualne brzmienie zapisu)	Treść uwagi/opinii/wniosku (Proponowane brzmienie zapisu)	Uzasadnienie	Stanowisko Urzędu
				<p>tęgo pojęcia drewno i i biomasę, które zgodnie z ustawą o OZE są odnawialnymi źródłami energii. W tym kontekście cały POP jest wadliwy, ponieważ opiera się na błędnym i niezgodnym z polskim stanem prawnym założeniu, że drewno i biomasa, które są paliwami stałymi, nie są odnawialnymi źródłami energii. Konsekwencją takiego podejścia jest dyskryminacja stałych odnawialnych źródeł energii przejawiająca się m.in. w pomijaniu ich przy programach dotacyjnych lub w niestusznych preferencjach dla gazu, który jest paliwem kopalnym, dla pomp ciepła (w naszych warunkach nie są one OZE, gdyż działają na prąd pozyskiwany ze spalania paliw kopalnych) lub dla innych OZE.</p> <p>Zaktualizowany Program oprócz zniesienia zakazów i ograniczeń eksploatacji urządzeń na drewno, powinien uwzględnić promocję drewna (odnawialnego źródła energii) i urządzeń na drewno, edukację w zakresie prawidłowego spalania oraz działania zmierzające do eliminacji spalania śmieci w gospodarstwach domowych</p>		

Spis tabel

Tabela 1. Uwagi ogólne wniesione na etapie opiniowania przez Ministra Klimatu i Środowiska do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej	7
Tabela 2. Uwagi szczegółowe wniesione na etapie opiniowania przez Ministra Klimatu i Środowiska do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej	10
Tabela 3. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia wniosków i uwag wniesionych na etapie opiniowania przez starostów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej.....	14
Tabela 4. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia wniosków i uwag wniesionych na etapie opiniowania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów województwa warmińsko-mazurskiego do projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej	15
Tabela 5. Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia wniosków i uwag wniesionych na etapie konsultacji projektu uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej.....	36